

„Keď som mala 14 rokov, odišla som z viedenského kráľovského dvora, kde som dovtedy bývala, za svojím budúcom manželom na zámok do Versailles neďaleko Paríža. Na hraniciach som sa musela obliecť do nových francúzskych šiat a všetky svoje osobné veci z domu som musela odovzdať, dokonca aj môjho psíka! Na francúzsky dvor som prišla vychystaná už na francúzsky štýl. Odteraz už nie som Mária Antónia, ale Marie Antoinette, znie to viac francúzsky.“

„Život na kráľovskom dvore je síce prepychový, ale majú tu veľmi prísnu dvornú etiketu. Som najvyššie postavená dáma na francúzskom dvore a preto mám veľa povinností a nemám vôbec žiadne súkromie. Je to tu tak odlišné od môjho domova vo Viedni. Našťastie Paríž je centrom módy a manufaktúry. Vyrábajú tu rôzne predmety na vysokej úrovni ako napríklad nábytok, parochne, šaty a šperky a mnoho ďalšieho. Po smrti Ľudovíta XV., starého otca môjho manžela, som sa iba ako 19-ročná stala kráľovnou Francúzska.“

etiketa: pravidlá slušného/zdvorilého správania

manufaktúra: veľká ručná dielňa

róba: krásne slávnostné šaty

ples: slávnostná spoločenská udalosť, ktorá má presne predpísané pravidlá výzdoby sály, spoločenského oblečenia hostí, výberu hudby, tanečného poriadku a plesovej etikety – noriem správania sa.

Úloha 2:

Ktoré šaty nosila Mária Antoinetta na ktorú príležitosť? Prirad' k jednotlivým činnostiam správne šaty. Nájdeš ich verné kópie vo výstave? Odpoved' si môžeš skontrolovať v popiskoch vo výstave.

- na kráľovský dvor
dvorná róba – Robe de cour
- na prechádzky v záhradách
anglická róba – Robe a l'Anglaise
- na hranie na harfe
košľová róba – Robe Chemise
- na vidiek
pastierska róba – Robe de Bergère
- na ples
báľová róba – Robe de bal

Úloha 3:

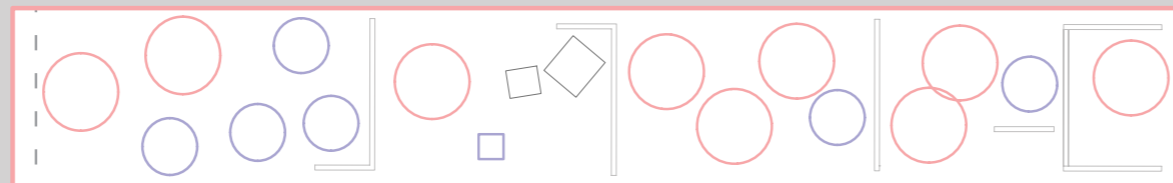
Porovnaj dvornú a pastiersku róbu. Zamysli sa, prečo každá róba slúžila na inú príležitosť!

Mapa výstavy:

Schody

Premietania

„Na francúzskom dvore mám šaty na každú príležitosť. Neexistuje, aby som sa v tých istých šatách prechádzala po versaillských záhradách, hrala na harfe vo svojich súkromných komnatách alebo išla nebudaj na ples či do divadla.“

„Mám aj svoju osobnú dvornú módnú návrhárku Marie-Jeanne Bertin [mari žan berten], ktorá mi navrhuje nápadné a luxusné šaty z drahých látok, čipiek a šperkov. Nechala som jej zriadiť na zámku aj vlastnú dielňu. Látky sa kupovali z ďalekej Indie s krásnymi vzormi a tu sa z nich už iba ušili šaty podľa najnovšej módy.“

Úloha 4:

Nájdeš detaily dobových šiat a látok vo výstave? Ktoré sú mužské a ktoré ženské? Vyznač ich zakreslením čísel do mapy výstavy (vľavo dole).

„Okrem toho mám aj dvornú maliarku Élisabeth Vigée Le Brun [elizabeth viže lö brön], ktorá ma maľovala v krásnych róbach. Jeden obraz dokonca vyvolal škandál, lebo som na ňom nemala vhodné šaty. Vraj vyzerajú ako nočná košľa, ale je mi to jedno. Myslia si, že sa obliekam príliš obyčajne a neúctivo k svojmu postaveniu a pritom im chcem iba ukázať, že som moderná a prirodzená. Často som bola vyobrazená na portrétach s kvetmi.“

Úloha 5: (zakrúžkuj)

Aký kvet Mária Antoinetta vždy drží v ruke?

l'aliu

ružu

tulipán

Časová os:

- 1755 narodenie Márie Antónie
- 1770 sobáš s Ľudovítom XVI.
– budúcim francúzskym kráľom
- 1774 Mária Antónia je teraz Mária Antoinetta a stáva sa francúzskou kráľovnou
- 1780 úmrtie Márie Terézie
– matky Márie Antoinetty
- 1789 vypukla Veľká francúzska revolúcia
- 1793 smrť Márie Antoinetty pod gilotínou

Deti Márie Antoinetty a Ľudovíta XVI:

Mária Terézia Bourbonská (1778–1851)
jediná prežila francúzsku revolúciu
a dožila sa vysokého veku

Ľudovít Jozef Bourbonský (1781–1789)
zomrel ako 7-ročný na tuberkulózu

Ľudovít XVII. – Ľudovít Karol (1785–1795)
zomrel 10-ročný vo väzení počas revolúcie

Sofia Helena (1786–1787)
narodila sa chorá a vo veku 11 mesiacov zomrela

Úloha 1:

Mená panovníkov, panovníčok, či členov kráľovských rodín označujeme rímskymi číslami, aby sme vedeli, o kom presne sa rozprávame. Vieš prepísať tieto rímske čísla na arabské?

I = II = III =

⁻¹IV = V = 5 ⁺¹VI =

IX = X = XI = 11

XIV = XVI = XVIII =

Tento pracovný list pre teba pripravili múzejné pedagogičky a Lišiak Žigo – maskot SNM – Historického múzea. Lišiak Žigo na teba čaká aj v iných častiach múzea, ale aj v mobilnej hre (začína v pokladni), v interaktívnych knižkách v našom múzejnom obchode a v pracovných listoch, ktoré nájdeš na www.snm.sk/hm (sekcia Spoznávajte).

Texty: Katarína Bašteková, Zalomil: Samuel Gabura, Grafika výstav: Jakub Gerhardt

Organizátori výstav:

CHATEAU DE
VERSAILLES
SPECTACLES

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM
HISTORICKÉ MÚZEUM

„Za mojich čias boli veľmi v móde parochne, najmä v sivej farbe. Síce som mala prirodzene sivasté vlasy po mojej mame Márii Terézii, parochne som nosila veľmi rada. Čím boli extravagantnejšie, tým lepšie!“

parochňa: umelý účes, ktorý sa nasadí na hlavu
extravagantný: veľmi nápadný, výstredný zvláštny

Úloha 6:

Vymysli a dokresli do dobového módného časopisu vlastný účes – parochňa. Môžeš sa inšpirovať parochňami vo výstave. Obrázok si môžeš doma dokončiť a aj si ho vyfarbiť!

Tento prepychový život Márie Antoinetty na kráľovskom francúzskom dvore však netrval navždy. Keď v roku 1789 vypukla francúzska revolúcia, ľudia boli nahnevaní na kráľa a kráľovnú, pretože žili v prepychu a bohatstve oproti obvyčajnému ľudu, ktorý hladoval. Spolu s jej manželom kráľom Ľudovítom XVI. ju zajali a väznili. Po dlhých mesiacoch vo väzení ju súd obvinil z vlastizrady a odsúdil na smrť. V roku 1793 ju odviezli na námestie v Paríži, kde ju pred zrakmi ľudí popravili pomocou gilotíny. Jej a manželova smrť znamenala koniec vlády kráľov vo Francúzsku a hoci bola Mária Antoinetta voľakedy krásnou a bohatou kráľovnou, jej život skončil veľmi smutne.

revolúcia – Revolúcia je veľká zmena v krajine, keď sa ľudia vzbúria proti vláde a chcú nové pravidlá alebo spravodlivejší systém. Často pri tom zvrhnú kráľa alebo prezidenta a vytvoria nový spôsob riadenia štátu.

vlastizrada – keď niekto zradí svoju krajinu a pomáha jej nepriateľom. Je to veľký zločin, pretože človek poškodí vlastnú krajinu. V minulosti sa trestala smrťou.

gilotína – stroj na popravu, ktorý sa používal v minulosti

„Žiadne moje prepychové šaty sa bohužiaľ do dnešných čias nezachovali.“

Úloha 7:

Ak by bola Mária Antoinetta kráľovnou a módnou ikonou dnes, aké šaty by si vybrala? Čo by si si obliekol/a ty pri návšteve kráľovny? Porozprávajte sa o tom po ceste domov.

Marie Antoinette

z Viedne do Versailles
až pod gilotínu

„Ahojte deti, volám sa Mária Antónia Jozefa Johanna Habsbursko-Lotrinská, no známejšia som pod menom **Mária Antoinetta**, kráľovná Francúzska. Na tejto výstave na Bratislavskom hrade vám porozprávam, čo som nosila na francúzskom kráľovskom dvore v 18. storočí, keď som tam žila.“

„Narodila som sa 15. v poradí, ako predposledné dieťa a posledná dcéra, svojim kráľovským rodičom. Moja mama, Mária Terézia, bola rakúska arcivojvodkyňa, uhorská a česká kráľovná, dokonca dala prestavať Bratislavský hrad v honosné barokové sídlo. Môj otec bol František I. Lotrinský, rímsko-nemecký cisár. Vychovávali ma spolu s mojou staršou sestrou, Máriou Karolínou, mali sme aj spoločnú vychovávateľku.“

„Ako 12-ročnú ma zasnúbili s budúcim francúzskym kráľom Ľudovítom XVI. Musela som sa naučiť písať po nemecky a francúzsky, študovať dejepis, hudbu, tanec a musela som mať všeobecný prehľad, ale veľmi ma to nebavilo a radšej som hrala na harfe.“